

Weet **jij** al wat je
wilt **studeren?**

In de vorige INZICHT wees Marcel Hendrickx op de psychologische gevolgen van de grote druk die opvoeders in de huidige samenleving op jonge kinderen leggen. Zodra jongeren voor een studiekeuze komen te staan, nemen de consequenties zo mogelijk nog toe. Een goedbedoelde vraag als 'Weet jij al wat je wilt studeren?' leidt in de praktijk tot veel verkeerde studiekeuzes met maatschappelijke, economische en sociale consequenties. Vanuit haar praktijk werkt coach, procesbegeleider en NLP-masterpractitioner Herma Wichman met onder meer jongeren, docenten en mentoren van diverse scholengemeenschappen in de regio Arnhem aan een alternatief: geef ze een stip op de horizon.

Jongeren willen ondersteuning bij het ontdekken van hun eigen stip op de horizon

Door:
Herma Wichman

Waarom een stip op de horizon, vragen mensen wel eens aan mij. Alles heeft zijn voor- en nadelen, zeg ik dan. Wat vind je fijner als je een reis gaat maken? Dat je een richting of bestemming hebt? Of heb je liever een horizon van 360°? In het laatste geval betekent dat bijvoorbeeld dat je naar het treinstation gaat en een willekeurige trein pakt, om je vervolgens te laten verrassen waar je uitkomt. Zo gaat het vaak met leerlingen die geen flauw idee hebben wat ze na het behalen van hun diploma gaan doen. Ze voelen wel de hete adem van ouders, docenten en mentoren die voortdurend vragen 'Weet je al wat je gaat studeren?' Voor

henzelf is het vaak de vraag of ze wel gaan studeren. Dat is een vraag die volwassenen meestal niet willen horen. Hun positieve intentie is dat ze jongeren een goede plek in de maatschappij toewensen, wat in de praktijk vooral wordt vertaald als een materieel succesvolle positie op de arbeidsmarkt.

Als je met jongeren in gesprek gaat, blijkt hoe benauwd ze het hiervan krijgen. Voor ze besluiten wat ze gaan doen, willen ze graag eerst ontdekken:

- Wie ben ik?
- Wat kan ik?
- Wat wil ik?

Geef ons de ruimte

Steeds weer merk ik dat het hun diepe wens is dat volwassenen hen de ruimte geven om dit te ontdekken en hen ook helpen bij dat proces. Ze dromen ervan om hun eigen pad te ontdekken.

Het voorbeeld van Melanie laat zien wat er in de praktijk gebeurt. Uit cijfers van de overheid blijkt dat ruim een derde van alle studenten die aan een studie beginnen het eerste jaar afhaakt en iets anders begint. Wat betekent dit voor de scholen en onderwijsbudgetten? Wat doet dit met die jongeren? En welke respons vraagt dat van ons? Op basis van mijn ervaringen in de afgelopen jaren op zo'n 10 scholen voor middelbaar en beroeps-onderwijs met vele jongeren, vertaal ik hun oproep als volgt:

'Geef kinderen de ruimte om hun eigen keuzes te maken. Het maakt niet uit wat je kind na school gaat doen, als het maar een bewuste keuze is. Het kan een tussenjaar zijn om te reizen, allerlei baantjes en vrijwilligerswerk uit te proberen, misschien zelfs om uit het raam te staren. Iedereen heeft zijn eigen manier om zijn stip op de horizon te ontdekken. Ouders en scholen: geef kinderen de ruimte en laat je overtuigingen los over wat een goede plek in de maatschappij is. Help kinderen om hun eigen pad te ontdekken door gesprekken met ze te voeren. Zo komen ze er stap voor stap achter wie ze zijn, wat hen drijft, waar ze zich gelukkig voelen en wat ze willen betekenen voor hun omgeving.'

Van ons als volwassenen vraagt dit vooral om er voor jongeren te zijn in plaats van de nadruk te leggen op 'doen' en 'kiezen'. Loslaten van wat je tot nu toe op je eigen levenspad hebt gemist en waarvan je zo graag wilt, dat het wordt verwezenlijkt door je kinderen.

Hoe kan het anders?

Het middelbaar onderwijs en beroeps-onderwijs zijn hard op zoek naar een steviger brug. In het onderwijsveld zijn er steeds meer bewegingen om jongeren de ruimte te geven. In Finland, dat in Europa de toon zet waar het onderwijsinnovaties betreft, heeft

het parlement besloten dat het in 2020 af wil zijn van regulier onderwijs. De nieuwe focus, oftewel hún de stip op de horizon, is: geen vakken meer. Wel aandacht voor leren wie je nu eigenlijk bent, je rol in de samenleving en welke verantwoordelijkheid daarbij komt kijken. Daar wil Finland al op de basisschool mee beginnen. De Finse regering investeert in saamhorigheid, creativiteit en leren met plezier.

'Wat vind je fijner: een richting, een bestemming of een horizon van 360°?'

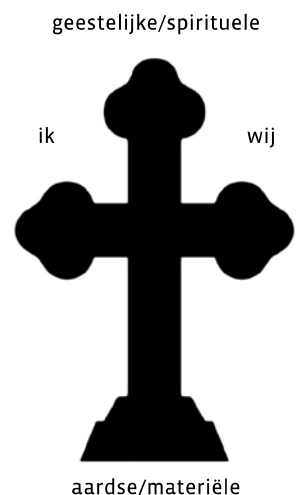
Kennis én ontwikkeling

In mijn werk als procesbegeleider van het loopbaanoriëntatieproces binnen scholen zie ik bevestigd wat NLP'ers vaak wel weten: dat mensen van nature geneigd zijn te denken in of-of. Of je legt de nadruk op cognitieve kennis of op persoonlijke ontwikkeling. De wens van veel jongeren, mentoren en decanen die ik spreek is om die twee te integreren. Laat kinderen tijdens vaklessen zien en ervaren hoe ze de vakkennis kunnen toepassen, zodat ze kunnen ontdekken waarvan hun ogen gaan stralen.

Tsja, wat is succes?

Iedereen wenst zijn kinderen succes toe en we zien bij volwassenen waar dat op kan uitdraaien. Onlangs las ik 'Het geheim van mijn vader' (kader). Dat gaat over een man die vastloopt in zijn focus op status, aanzien en geld verdienen. Aan de buitenkant is hij succesvol, van binnen speelt zich een steeds grotere crisis af. We vertellen jongeren vaak dat het gaat om het materiële succes in het leven. Is dat wat we werkelijk willen meegeven of is er meer in het leven?

Wat mij betreft is succes gelinkt aan wat je kunt betekenen voor andere mensen en het grotere geheel. Balans is daarin het sleutelwoord. Klaas van Egmond, hoogleraar Geowetenschappen, Milieukunde en Duurzaamheid aan de Universiteit Utrecht, heeft balans in dit kader mooi beschreven aan de hand van het Keltisch kruis:

Melanie – Een praktijkvoorbeeld

Weet jij al wat je wilt studeren?

Net zoals veel andere jongeren gaf Melanie toe aan de druk om te kiezen. Ze begon aan een studie die haar weinig zei. Al snel kwam ze erachter dat de studie niet bij haar paste, net als ruim een derde van alle andere studenten die aan een studie begint, ieder jaar weer. Ze koos een andere studie, waarbij ze opnieuw geen idee had welke kant ze op wilde. Ook dit bleek niet bij haar te passen. Uiteindelijk belandde ze bij een vierde studie, waar ze zich nu happy bij voelt. Het past bij wie ze is, bij haar drijfveren, haar talenten en haar stip op de horizon. Ze is bijna afgestudeerd. De consequentie van alle druk die ze heeft ervaren om te kiezen, is dat ze een aanzienlijke studieschuld heeft opgebouwd. Ze vertelde dat ze het wel van de daken zou willen schreeuwen: Geef me de ruimte om mijn eigen keuzes te maken.

Crisis en transformatie

Volgens Van Egmond is de balans in onze samenleving doorgeslagen naar het ik en het materiële. Dan volgt er een crisis c.q. transformatie, net zolang totdat er weer een balans is bereikt. Dit geldt zowel voor individuen, organisaties als samenlevingen. Ik gun het jongeren en onze wereld dat er meer balans komt tussen deze vier aspecten. Ik droom ervan dat we steeds vaker in staat zullen zijn om ons eigenbelang te overstijgen, om daar een bijdrage aan te leveren. Mijn stip op de horizon is dat we gaan bereiken dat opvoeders en onderwijs samen jongeren steeds meer gaan steunen in het bereiken van harmonie en balans met betrekking tot deze vier aspecten. ■

Herma Wichman is coach, procesbegeleider en NLP-masterpractitioner
www.stipdehorizon.nl

BOEKENTIP

Titel: Het geheim van mijn vader (2017)

Ondertitel: Terra Nova, Op zoek naar een betere wereld

Auteur: Hans Peter Roel

Door: Herma Wichman

In Het geheim van mijn vader duiken we in het leven van zakenman Roderick de Brauw van Assem. Hij verdient geld als water en is trots op alles wat hij heeft verworven met hard werken, ook al gaat dat ten koste van zijn gezondheid en de relatie met zijn vrouw. Hij begint zich steeds meer af te vragen of hij erachter kan staan dat de fusies en overnames waar hij zoveel geld mee verdient, vaak leiden tot het leegzuigen van bedrijven en vele ontslagen. Maar het grote geld blijft lonken.

De CEO van het bedrijf laat niet na de druk op de partners van het kantoor gigantisch hoog te houden en zonodig nog verder op te voeren. Op een dag is Roderick op weg naar kantoor en wordt het hem zwart voor de ogen. Hij zet de auto langs de kant en stort volledig in. Het is het begin van een boeiende transitie, waarbij hij terecht komt bij de orde Terra Nova, die zich hard maakt voor het redden van het ecosysteem op aarde.

Voor mij geeft dit boek goed de onbalans weer die ontstaat als we de nadruk leggen op het ik en het materiële, zoals Klaas van Egmond dat beschrijft. De hoofdpersoon gaat vanuit een crisis op zoek naar een nieuwe balans. Hij doorleeft een intens transitieproces om het ik in balans te brengen met het wij en het materiële met het geestelijke en spirituele. Hij doorloopt alle logische niveaus om uiteindelijk bovenaan uit te komen. Hij ontdekt dat de zin van zijn leven in overeenstemming is kan zijn met het belang van het grotere geheel en leert te vertrouwen op zijn intuïtie.

Ik raad dit boek graag aan bij cliënten die denken dat hun ratio in staat is om hun koers uit te stippelen. Daarbij gebruik ik ook vaak de metafoer van een orkest. In ons westerse denken geven we onze ratio vaak de rol van dirigent en ons gevoel wordt daarmee het orkest. Op die manier wordt het heel druk in je hoofd. Als je weer durft te vertrouwen op je gevoel en intuïtie worden zij de dirigent die de koers uitstippelt van je leven. Je ratio gaat dan, als orkest, maar al te graag aan het werk om je stip op de horizon te realiseren.